

Сумісництво та суміщення

Відповідно до статті 21 Кодексу законів про працю України працівник має право реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або одночасно на декількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачене законодавством, колективним договором або угодою сторін.

Постановою Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1993 року № 245, «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій» встановлено, що робітники, спеціалісти і службовці державних підприємств, установ і організацій мають право працювати за сумісництвом, тобто виконувати, крім своєї основної, іншу роботу на умовах трудового договору. На умовах сумісництва працівники можуть працювати на тому ж або іншому підприємстві, в установі, організації або у громадянина у вільний від основної роботи час.

Для роботи за сумісництвом згоди адміністрації за місцем основної роботи не потрібно.

Цією ж Постановою встановлено, що тривалість роботи за сумісництвом не може перевищувати чотирьох годин на день і повного робочого дня у вихідний день. Загальна тривалість роботи за сумісництвом протягом місяця не повинна перевищувати половини місячної норми робочого часу.

Окрім працівників, яким законодавчими актами заборонено працювати за сумісництвом, не мають права працювати за сумісництвом також керівники державних підприємств, установ і організацій, їхні заступники, керівники структурних підрозділів (цехів, відділів, лабораторій тощо) та їхні заступники (за винятком наукової, викладацької, медичної і творчої діяльності).

Сумісництвом вважається виконання працівником, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від основної роботи час на тому самому або іншому підприємстві, в установі, організації або у підприємця-фізичної особи.

Наприклад, за основним місцем роботи працівник працює з 9:00 до 18:00, а з 18:30 до 19:30 він працює за сумісництвом на іншій посаді.

Суміщення професій (посад) — виконання працівником одночасно зі своєю основною роботою, обумовленою трудовим договором, додаткової роботи за іншою професією (посадою) в основний робочий час у той самий проміжок робочого часу, що відведений для основної роботи за рахунок збільшення інтенсивності праці та обсягу виконуваної роботи при незмінній тривалості робочого часу. При цьому окремий трудовий договір з працівником не укладається, лише видається по підприємству наказ про допущення працівника до роботи за суміщенням. Працівник виконує додаткові обов'язки за іншою (суміщеною) посадою (професією) у межах робочого часу за основним місцем роботи. Наприклад, з 9:00 до 18:00 працівник суміщає роботу за основною посадою і за неосновною посадою.

Працю сумісника оплачують пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку.

За виконання обов'язків за суміщеною посадою працівнику встановлюють доплату до посадового окладу за основною посадою.

Передумовою як для суміщення професій (посад), так і для сумісництва є наявність у штатному розписі вакантної посади. За відсутності вакансії суміщення або сумісництво неможливо.

Зауважується, що серед спеціальних обмежень щодо прийняття на державну службу та проходження державної служби, встановлених законами України «Про державну службу» та «Про запобігання корупції», статтею 25 ЗУ «Про запобігання корупції» державним службовцям заборонено займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено [Конституцією](#) або законами України.